

Hotărârea CNCD privind instigarea părinților împotriva elevului cu ADHD

Hotărârea nr. 100 din 5.02.2014

Dosar nr.: 732/2013

Petiția nr.: 6762/23.10.2013

Petentă: Carmen Sultană

Reclamați: Andreea Raluca Pană, SC Lumina Instituții de Învățământ – Școala Gimnazială Internațională Spectrum Ploiești

Obiect: instigarea părinților împotriva elevului cu ADHD, și astfel, determinarea petentei de a-și retrage fiul de la școală

I.1. Numele, domiciliul sau reședința petentei

I.1.1. Carmen Sultană, cu domiciliul procedural în Ploiești,

I.2. Numele, domiciliul sau reședința reclamanților

I.2.1. Andreea Raluca Pană, cu domiciliul procedural în Prahova

I.2.2. SC Lumina Instituții de Învățământ – Școala Gimnazială Internațională Spectrum Ploiești, cu sediul în localitatea Ploiești

II. Descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Plângerea vizează comportamentul învățătoarei, respectiv instigarea părinților participanți la ședința cu părinții din 30 septembrie 2013, împotriva elevului S.A. Astfel, petenta susține că, deși învățătoarea știa că minorul suferă de ADHD, a pus în discuție situația elevului într-un mod instigator, iar părinții celorlalți elevi „au pus-o la zid”.

De asemenea, petenta susține că aceste acțiuni ale reclamatei, deși într-o perioadă relativ scurtă, au condus la o atitudine de respingere de către minor a mediului în care trebuia să se integreze, astfel că a început să se manifeste zgomotos, fapt ce a determinat-o să-l retragă de la școală.

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20 alin. (4) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

3.2. Prin adresele nr. 17661/06.11.2013 și nr. 6762/06.11.2013, părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 18.11.2013. La termen părțile au fost absente.

3.3. De asemenea, prin adresele nr. 17698/07.11.2013 și 18439/05.12.2013, au fost solicitate puncte de vedere de specialitate de la Ministerul Sănătății, Ministerul Educației Naționale și medicul psihiatru care are minorul în evidență.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

4.1.1. Petenta susține că și-a înscris copilul la o instituție de învățământ privată tocmai pentru a evita ca fiul său, diagnosticat cu ADHD, să fie supus unor abuzuri din partea instituțiilor de învățământ de stat și a celorlalți părinți.

4.1.2. Astfel, potrivit contractului nr. 569/26.03.2013, elevul urma să înceapă anul școlar septembrie 2013 - iunie 2014, clasa 0, la Școala privată Spectrum Ploiești. Însă învățatoarea reclamată a utilizat tehnici și metode de natură a genera efecte negative asupra dezvoltării psihosociale a minorului care au contribuit la creșterea frecvenței comportamentului problematic al acestuia în clasă.

Având în vedere această situație, petenta a convenit cu conducerea școlii să îi angajeze minorului un însoțitor calificat, lucru care a deranjat-o și mai tare pe reclamată.

4.1.3. Totul a culminat cu ședința organizată în data de 30.09.2013, ședință care l-a avut ca subiect principal pe fiul petentei. În acest sens, petenta susține că reclamata a instigat părinții să facă acuzații de tot felul la adresa fiului său, cu scopul vădit de a o determina să-l retragă din clasă, motivul fiind un număr mare de elevi în clasă, iar fiul petentei necesita mult prea multă atenție, în detrimentul celorlalți copii.

4.1.4. Având în vedere cele de mai sus, petenta susține că aceste acțiuni ale reclamatei, deși într-o perioadă relativ scurtă, au condus la o atitudine de respingere de către minor a mediului în care trebuia să se integreze, astfel că a început să se manifeste zgomotos, fapt ce a determinat-o să-l retragă de la școală.

4.1.5. Petenta depune la dosar următoarele documente: scrisoare medicală, raport medical și caracterizări psio-pedagogice ale minorului .

4.1.6. Totodată, petenta menționează că plângerea se îndreaptă exclusiv împotriva învățătoarei.

Susținerile reclamatei Andreea Pană

4.2.1. Reclamata susține că la încheierea contractului de școlarizare mama elevului nu a înștiințat școala despre diagnosticul copilului și nici ulterior, după începerea cursurilor. Astfel, reclamata susține că nu a avut cunoștință despre diagnosticul copilului, întrucât părinții nu au prezentat avizul epidemiologic din care să reiasă că este clinic sănătos, aviz obligatoriu la intrarea unui copil în colectivitate.

4.2.2. Pentru că elevul ieșea mereu din clasă, părinții au hotărât ca acesta să fie însoțit de un adult la sala de curs, pentru ca reclamata să-și desfășoare cursurile cu 23 de elevi. Acesta a fost considerentul pentru care în ședința din 30 septembrie părinții au cerut relații în legătură cu însoțitorul elevului S.A.

4.2.3. De asemenea, reclamata susține că nu a tratat diferit niciun elev, în sensul de a restrânge în vreun fel drepturile celor care păreau că se adaptează mai greu programului de școală.

Susținerile SC Lumina Instituții de Învățământ – Școala Gimnazială Internațională Spectrum Ploiești

4.3.1. Reprezentantul școlii susține că la prima ședință cu părinții dna învățătoare a fost înștiințată de tatăl minorului de problemele medicale de natură ADHD ale acestuia și că se află sub medicație specifică.

Au fost solicitate acte medicale de la părinții elevului, însă aceștia nu au dorit le să prezinte instituției, susținând verbal că fiul lor nu are nicio problemă specială.

4.3.2. Conducerea școlii mai susține că reclamata nu a utilizat tehnici și metode prin care a generat copilului efecte negative asupra dezvoltării psihosociale.

4.3.3. De asemenea, directorul școlii susține că după ședința cu părinții din 30 septembrie 2013, la orele de curs, elevul a început să țipe, fapt ce a condus la scoaterea acestuia din oră, împreună cu însoțitorul său, și dus în altă sală de curs pentru a-l liniști. Urmare acestei întâmplări, mama elevului a preferat să-și retragă copilul de la Școala Spectrum.

Punctul de vedere al ISJ Prahova

4.4.1. ISJ Prahova, urmare efectuării unui control la sediul unității școlare, a reținut următoarele recomandări: să existe mai multă deschidere către astfel de cazuri, manifestată prin profesori de specialitate, să consilieze părinții, în situații similare, pentru evaluarea complexă a elevului de către CJRAE (Centrul județean de resurse și de asistență educațională) în vederea orientării școlare adecvate cu asigurarea unor structuri de sprijin (consiliere psiho-pedagogică, adaptare curriculară, profesori de sprijin), să recomande cadrelor didactice să meargă la cursuri de formare profesională cu teme relevante în privința lucrului cu copii diagnosticați cu ADHD, să organizeze ședințe cu părinții în care să pună accent pe proceduri corecte.

Punctul de vedere al dnei doctor C.C.D. în evidențele căreia se află copilul

4.5.1. Doamna doctor susține cu ADHD este o tulburare frecventă la populația școlară, iar în țara noastră, potrivit unui ultim studiu, s-a apreciat o prevalență de 4,91% (în populația de copii 6-9 ani), cu un indice mai crescut la băieți (6,77%).

4.5.2. Potrivit prevederilor Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002R, art. 16 alin. 1), „Persoana care este evaluată din punct de vedere al sănătății mintale are dreptul la confidențialitatea informațiilor, cu excepția situațiilor prevăzute de lege”. Ca urmare, după părerea personală a doctorei, depinde de opinia părintelui dacă să informeze sau nu alte persoane/instituții despre starea de sănătate psihică a copilului lor.

4.5.3. Cu privire la copilul în cauză, se arată că mama și copilul s-au prezentat la cabinet în 31 iulie 2013 și apoi acesta a fost revăzut în 27 noiembrie 2013. După prezentarea concluziilor părinților, a recomandat un plan terapeutic ce conține recomandarea unei intervenții psiho-educative specializate, individualizate, (intervenția psihologică și în școală, dar și în familie), și tratament medicamentos.

4.5.4. Având în vedere cele de mai sus, doamna doctoară susține că pentru optimizarea vieții de zi cu zi a copilului e nevoie de mult echilibru emoțional ambiental, de sprijinul consecvent și constant al părinților, terapeuților și al cadrelor didactice.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul director reține că obiectul dedus soluționării constă în atitudinea învățătoarei, respectiv acțiunea de a instiga ceilalți părinți împotriva fiului petentei diagnosticat cu ADHD, comportament ce a condus la decizia mamei de a-și retrage copilul de la școală.

5.2. În drept, Colegiul director analizează acțiunile învățătoarei din perspectiva asigurării echilibrului impus de respectarea principiului nediscriminării și a drepturilor prevăzute de legislația în vigoare. Altfel spus, Colegiul director va analiza dacă au fost încălcate prevederile

art. 2 alin. (4) și (5) coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, atât de cadrul didactic, cât și de conducerea școlii.

Potrivit art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza unui criteriu, care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege.

De asemenea, potrivit art. 2 alin. (4), „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”.

Potrivit art. 15 din actul normativ indicat mai sus, „Constituie contravenție, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.

5.3. O formă a discriminării este hărțuirea reglementată de art. 2 alin. (5) din O.G. nr. 137/2000 ca fiind un comportament pe baza unui criteriu, care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv: „Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”. Hărțuirea reprezintă o formă de discriminare, introdusă de legiuitorul român în procesul de transpunere a prevederilor Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JO CE nr. L180 din 19 iulie 2000), și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JO CE nr. L303 din 2 decembrie 2000).

Astfel, fapta de hărțuire circumscrie un comportament care poate îmbrăca diferite forme. Formularea textului cuprinde sintagma „orice comportament”. Sintagma „orice comportament” denotă intenția legiuitorului de a cuprinde o arie largă de comportamente, și nu una restrictivă, ceea ce permite reținerea unor calificări diferite în practică, și care pot să varieze de la caz la caz, circumscrise sub forma unor afirmații exprimate prin cuvinte, gesturi, acte sau fapte etc. Mobilul sau cauza comportamentului este determinat de un criteriu inerent, care este în mod expres prevăzut de legiuitor, într-o lista neexhaustivă, având în vedere că textul de lege prezintă într-o enumerare cu caracter determinat criteriul de „rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, boală cronică necontagioasă, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenența la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant”.

Manifestarea comportamentului pe baza oricăruia dintre criteriile prevăzute de lege „duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”. Acest element constitutiv al hărțuirii, permite reținerea acelor comportamente care, chiar dacă nu au fost săvârșite cu intenție, produc efectul de realizare al unui cadru definit ca „intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”.

5.4. Includerea hărțuirii ca formă de discriminare în aquis-ul comunitar și transpunerea acestuia în legislația națională este extrem de importantă. Discriminarea nu se manifestă per se, doar sub forma unor prevederi normative sau practici, dar și sub forma comportamentelor care creează un impact asupra mediului în general, variind de la violența fizică la remarci sau afirmații cu caracter rasist, până la ostracizare generală. Această formă de discriminare aduce atingere demnității sub aspect psihic și emoțional persoanelor aparținând unei minorități sau alteia.

5.5. Luând act de susținerile părților și de totalitatea înscrisurilor depuse la dosar, Colegiul director reține că în data de 26.03.2013, petenta a încheiat contractul de școlarizare nr. 569 cu S.C. Lumina Instituții de Învățământ – Școala Gimnazială Internațională Spectrum Ploiești. Ulterior acestei date, respectiv 31 iulie 2013, conform scrisorii medicale și susținerilor medicului care l-a diagnosticat și l-a luat în evidențe pe minor, acesta a fost diagnosticat cu ADHD.

Printr-un e-mail, din 2 septembrie 2013, părinții au fost invitați în data de 4 septembrie 2013, orele 16.30, la sediul școlii, pentru a o cunoaște pe învățătoare, ședință la care a participat tatăl elevului și care a informat reclamata de starea fiului său. În cea de-a doua ședință cu părinții, din 30 septembrie 2013, mamei elevului i-a fost pusă o serie de întrebări chiar și de către ceilalți părinți de ce boală suferă fiul său, de ce vine însoțit la ore, de ce lipsește avizul medical de la dosar și s-a stabilit să se monteze camere de supraveghere în sala de curs pentru că elevul generează conflicte.

Pe de altă parte, reclamata susține că nu avea cunoștințe despre afecțiunea minorului, întrucât părinții nu au anunțat. Mai mult, nu au depus nici măcar avizul epidemiologic la dosarul copilului. Aceasta susține că nu a făcut altceva decât să asculte și să răspundă celorlalți părinți la întrebările cu privire la conflictele generate de acest copil.

5.6. Având în vedere cele de mai sus, precum și susținerile de specialitate depuse la dosar, Colegiul director va analiza doar comportamentul învățătoarei în ședința din data de 30 septembrie 2013. Practic, Colegiul director analizează dacă învățătoarea, prin comportamentul său în cadrul ședinței respective, a încălcat prevederile legale incidente. Colegiul nu analizează și nu se pronunță cu privire la acțiunile învățătoarei asupra elevului la orele de curs.

Colegiul director apreciază că învățătoarea a încălcat prevederile legale incidente, respectiv art. 2 alin. (4) și (5) coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată, din următoarele considerente:

Reclamata avea cunoștință de problemele medicale ale minorului, întrucât tatăl elevului a înștiințat-o în prima ședință cu părinții, din data de 4 septembrie 2013, lucru confirmat și de directorul școlii (a se vedea punctul de vedere de la dosar). Pe de altă parte, în conformitate cu prevederile Legii nr. 487/2002, republicată, părinții nu sunt obligați să facă public acest lucru, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, care sigur au în vedere înștiințarea școlii ori a cadrelor didactice, lucru pe care părinții l-au făcut. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 16 alin. (1) din Legea nr. 487/2002, „Persoana care este evaluată din punct de vedere al sănătății mintale are dreptul la confidențialitatea informațiilor, cu excepția situațiilor prevăzute de lege. În această situație cadrul didactic precum și conducerea școlii aveau obligația păstrării confidențialității informațiilor”.

Însă din procesul verbal depus la dosar reiese faptul că mare parte din acea ședință discuțiile au fost focusate pe problema legată de minorul S.A. Astfel, reiese lipsa confidențialității

problemei medicale a elevului, întrucât mamei i s-au pus o serie de întrebări chiar și de către ceilalți părinți: de ce boală suferă fiul său, de ce vine însoțit la ore, de ce lipsește avizul medical de la dosar?, și s-a stabilit să se monteze camere de supraveghere în sala de curs pentru că elevul generează conflicte.

Or, a face cunoscută afecțiunea de care suferă o persoană, în special a unui elev în vârstă de 7 ani, care este supus mult mai ușor la un comportament de respingere și batjocoră din partea majorității, prin prisma vârstei lor și a lipsei capacității de a înțelege astfel de lucruri, este o încălcare flagrantă a legislație în vigoare. De asemenea, a îngădui unui număr de 18 persoane adulte, numărul părinților de la ședința respectivă, de a avea ca principală discuție afecțiunea minorului, de a expune părintele acestuia la o serie de întrebări cu privire la starea fiului său de sănătate, și alte întrebări incomode, care pun acea persoană în poziția de a se apăra și de a-și apăra fiul, constituie o hărțuire nejustificată atât a minorului cât și a părintelui acestuia. Este lesne de înțeles de ce petenta, ulterior acestei ședințe, a luat decizia de a-și reține fiul de la școala în cauză.

Sigur că pe lângă acel cadru intimidant, ostil, degradant la care a fost supus părintele minorului, și implicit minorul, Colegiul director consideră că atitudinea unui cadru didactic față de toți elevii săi trebuie să fie conformă cu legislația, însă și cu moralitatea și buna credință.

Astfel, Colegiul director are în vedere și starea emoțională a copilului în vârstă de 7 ani, diagnosticat cu această tulburare, deoarece astfel de situații pot avea consecințe grave asupra dezvoltării acestuia. Este absolut necesar ca minorul să nu simtă respingerea ori batjocora celor din jur, în special a cadrului didactic și colegilor de clasă, având în vedere că relația dintre profesor și elev trebuie să fie una apropiată și deschisă.

Așa cum susținea și medicul psihiatru, pentru îmbunătățirea vieții de zi cu zi a copilului e nevoie de mult echilibru emoțional ambiental, de sprijinul consecvent și constant al părinților, terapeuților și cadrelor didactice.

5.7. Cu privire la atitudinea conducerii școlii, deși mama elevului face precizarea clară că nu își îndreaptă plângerea împotriva acesteia, Colegiul director reiterează prevederile art. 16 din O.G. nr. 137/2000, republicată: „Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, denumit în continuare Consiliul, este autoritatea de stat în domeniul discriminării, autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub control parlamentar și totodată garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte”.

De asemenea, potrivit art. 25 alin. (5) din O.G. nr. 137/2000, republicată, „În soluționarea cazurilor de discriminare membrii Colegiului Director au calitatea de agent constator care aplică sancțiunile, pentru contravențiile stabilite prin prezenta ordonanță”.

Astfel, Colegiul director reține din punctul de vedere exprimat de conducerea școlii faptul că se cunoștea situația elevului și, mai mult, reține sesizarea mamei elevului cu privire la ședința din 30 septembrie 2013, însă nu a luat nicio măsură. Există obligația ca directorul școlii să cunoască situațiile de acest gen, legate de elevi ori cadre didactice. Și este greu de crezut că directorul școlii nu a avut cunoștința de situația elevului, din moment ce chiar reclamata susține că elevul a avut un comportament agresiv timp de 2 săptămâni,

Având în vedere cele de mai sus, Colegiul director reține incidența prevederilor art. 2 alin. (4) și (5) din O.G. nr. 137/2000, republicată, și în cazul conducerii școlii a cărei angajată este învățătoarea.

5.8. De asemenea, Colegiul director recomandă atât cadrului didactic reclamat cât și conducerii școlii ca pe viitor să depună toate eforturile necesare în vederea prevenirii, respectiv stopării unor acțiuni ori inacțiuni care duc la încălcarea drepturilor elevilor în unitățile de învățământ.

5.9. Cu privire la sancționarea faptelor de discriminare, Colegiul director are în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante.

Colegiul director hotărăște:

1. Aspectele sesizate, cu referire la comportamentul învățătoarei, intră sub incidența prevederilor art. 2 alin. (4) și (5) coroborat cu art. 15 din OG nr. 137/200, republicată;

2. Sancționarea învățătoarei cu amendă contravențională în cuantum de 1000 lei, potrivit art. 2 alin. (11) și art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;

3. Comportamentul pasiv al școlii intră sub incidența prevederilor art. 2 alin. (4) și (5) din O.G. nr. 137/200, republicată;

4. Sancționarea SC Lumina Instituții de Învățământ SA, cu sediul în Constanța, Bd. Tomis, nr. 153, înregistrată la ORC Constanța sub nr. J13/1075/1993 CUI RO 4272695, prin reprezentant legal, cu amendă contravențională în cuantum de 1000 lei, potrivit art.2 alin. (11) și art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;

5. O copie a hotărârii se va transmite părților.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință: Asztalos Csaba Ferenc, Bertzi Theodora, Haller István, Jura Cristian, Lazăr Maria, Panfile Anamaria